

SKUPŠTINA CRNE GORE

Odbor za ljudska prava i slobode

Broj: 00-63-8/21-

Podgorica, 14. maj 2021. godine

INFORMACIJA

O POSJETI DELEGACIJE ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE NVO „CENTAR ZA PRAVA DJETETA CRNE GORE“, održanoj 14. maja 2021. godine

Članovi Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore Jelena Božović i dr Srđan Pavićević, u susret obilježavanju 15. maja - Međunarodnog dana porodice i u skladu sa Planom aktivnosti Odbora za 2021. godinu, posjetili su NVO „Centar za prava djeteta Crne Gore“.

Posjeta je realizovana 14. maja 2021. godine.

Ova posjeta predstavlja nastavak kontinuirane i kvalitetne saradnje Odbora za ljudska prava i slobode i NVO „Centar za prava djeteta“ koja se realizuje već dugi niz godina u cilju promocije, unapređenja i zaštite prava djeteta, a organizuje se radi upoznavanja sa radom navedene nevladine organizacije, aktuelnim projektima koje realizuju i uslugama koje pružaju djeci.

„Centar za prava djeteta Crne Gore“ djeluje od marta 2000. godine i kroz promociju i programe zaštite dječjih prava doprinosi unapređenju kvaliteta života djece i mladih na teritoriji Crne Gore, a svoje aktivnosti sprovodi poštujući četiri osnovna principa definisana Konvencijom UN o pravima djeteta: pravo na život, opstanak i razvoj; nediskriminacija; participacija i najbolji interesi djeteta.

Posjeta je realizovana u okviru kontinuiranih aktivnosti koje realizuje Odbor za ljudska prava i slobode, kao radno tijelo Skupštine Crne Gore, koje posebnu pažnju posvećuje zaštiti i unapređenju prava djece u cilju dostizanja standarda definisanih Konvencijom UN o pravima djeteta. U saradnji sa nadležnim državnim organima, međunarodnim organizacijama sa sjedištem u Crnoj Gori i nevladinim organizacijama prepoznatljivim u ovoj oblasti, Odbor za ljudska prava i slobode je doprinio rješavanju određenih problema djece, a posebno djece sa teškoćama u razvoju i poboljšanju njihovog položaja u društvu.

Pored poslanika, članova Odbora, u posjeti NVO „Centar za prava djeteta Crne Gore“, po pozivu, prisustvovali su zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore mr Siniša Bjeković i Jelena Raićević, samostalna savjetnica u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja.

U pozdravnoj riječi, poslanica Jelena Božović je obavijestila da je Odbor za ljudska prava i slobode odlučio da u susret Međunarodnom danu porodice, u skladu sa Planom aktivnosti za 2021. godinu, realizuje ovu Posjetu, s obzirom da ista nije realizovana prethodne godine zbog pandemije izazvane koronavirusom.

Podsjetila je sve prisutne da se Međunarodni dan porodice obilježava od 1993. godine odlukom Generalne skupštine Ujedinjenih nacija kako bi se podigla svijest o problemima i pitanjima porodice. Cilj obilježavanja ovog dana jeste afirmacija porodice i porodičnih vrijednosti, podsticanje jednakosti između polova u okviru porodice, zaštita porodice kao osnovne jedinice društva i pomoć kako bi porodice mogle da ispune svoju odgovornost prema zajednici. Posebno je naglasila da je porodica najvažniji oslonac za svako dijete i predstavlja najbolje okruženje za njegovo odrastanje pa se često kaže da „porodica omogućava djeci korjene i krila“.

Međutim, svjedoci smo da se brojna djeca upravo u svojim porodicama suočavaju sa različitim problemima za čije rješavanje je neophodno uključivanje svih nadležnih institucija koje kvalitetnom saradnjom i zajedničkim djelovanjem mogu doprinijeti rješavanju brojnih izazova. Stoga je ocijenila važnom ulogu ove Nevladine organizacije koja od 2000. godine u kontinuitetu radi monitoring stanja prava djece u Crnoj Gori, u skladu sa smjernicama UN Komiteta za prava djeteta, značajno doprinoseći poštovanju, zaštiti, promociji i afirmaciji prava djeteta. Veoma je značajna i činjenica da je „Centar za prava djeteta Crne Gore“ 2010. i 2017. godine izradio i predstavio Alternativne izvještaje UN Komitetu o primjeni Konvencije o pravima djeteta i podržao pripremu i prezentaciju dječjeg izvještaja, o čemu su informisani i članovi Odbora za ljudska prava i slobode u prethodnim skupštinskim sazivima.

Na samom početku poslanica Božović je u najkraćim crtama upoznala sa aktivnostima Odbora za ljudska prava i slobode čija nadležnost je utvrđena Poslovníkom Skupštine Crne Gore, uzimajući u obzir prethodnu, dugogodišnju saradnju ove NVO sa Odborom.

Odbor za ljudska prava i slobode kroz multisektorski pristup i saradnju sa nadležnim državnim organima, međunarodnim organizacijama sa sjedištem u Crnoj Gori i nevladinim organizacijama koje se bave zaštitom ljudskih prava realizovao je brojne aktivnosti u cilju postizanja većeg stepena poštovanja i zaštite ljudskih prava i sloboda.

U skladu sa praksom usvajanja planskih dokumenata Odbor već jedanaestu godinu, na osnovu aktivnosti Skupštine Crne Gore, Programa rada Vlade i Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori sačinjava Plan aktivnosti, čiji Predlog se razmatra na sjednici Odbora u prisustvu predstavnika nadležnih državnih organa, međunarodnih i nevladinih organizacija, koji iznose svoje sugestije na Predlog plana, što je realizovano i ove godine na Šestoj sjednici Odbora, održanoj 28. aprila kada je usvojen Plan aktivnosti Odbora za 2021. godinu. Prilikom izrade Plana, Odbor se rukovodi ocjenama stanja iznešenim u Izvještaju EK o Crnoj Gori, a pogotovo iznijetim kritikama, pa u cilju njihovog rješavanja utvrđuje konkretne aktivnosti koje realizuje u saradnji sa svim relevantnim subjektima.

Akcenat u svim planovima rada Odbora je, između ostalog, bio na pravima djeteta u cilju dostizanja standarda utvrđenih Konvencijom UN o pravima djeteta. Odbor je posebnu pažnju posvetio ovoj oblasti polazeći i od činjenice da je u oktobru 2010. Crna Gora dobila obavezujuće Preporuke Komiteta UN za prava djeteta. U svom bavljenju zaštitom prava djeteta Odbor se rukovodio osnovnim principima Konvencije UN o pravima djeteta koji podrazumijevaju: pravo na život, opstanak i razvoj, najbolji interes djeteta, pravo na participaciju i pravo na nediskriminaciju, što su osnovni principi djelovanja kojima se rukovodi i ova organizacija u realizaciji aktivnosti koje se tiču zaštite prava djeteta.

Podsjetila je da se Odbor za ljudska prava i slobode u prethodnih desetak godina naročito bavio pitanjima zaštite prava djeteta: razmatranjem osam izvještaja, tri konsultativna saslušanja, organizovao je i niz posjeta ustanovama u kojima borave djeca radi praćenja stanja i utvrđivanja stepena poštovanja njihovih prava, organizovano je osam javnih tribina, među kojima su tri o pravima djeteta. U sklopu kontinuirane saradnje sa Predstavništvom UNICEF-a, Odbor je podržao i priključio se brojnim kampanjama u cilju promocije i zaštite prava djece.

Istakla je da je i u 27. sazivu Skupštine Crne Gore na Trećoj sjednici Odbora za ljudska prava i slobode, 21. februara 2021. godine predstavljen Izvještaj o post-zakonodavnom nadzoru nad Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom, koji su sačinili eksperti angažovani od strane Vestminsterske fondacije za demokratiju u okviru regionalnog parlamentarnog programa „Kreiranje parlamentarne mreže o ljudskim pravima na Zapadnom Balkanu” koji WFD sprovodi uz podršku Ministarstva vanjskih poslova Kraljevine Norveške u periodu od aprila 2019. do

novembra 2021. gdje je posebna pažnja posvećena ostvarivanju prava na vaspitanje, obrazovanje i stručno osposobljavanje djece sa invaliditetom.

Takođe, važnim je smatrala istaći i predstavljanje Studije „Višedimenzionalno siromaštvo djece u Crnoj Gori” koja je sačinjena u saradnji istraživača iz UNICEF-ove Kancelarije za istraživanje - Innocenti u Firenci i Kancelarije UNICEF-a u Crnoj Gori na Četvrtoj sjednici Odbora za ljudska prava i slobode, održanoj 24. februara 2021. Svjesni da odrastanje u siromaštvu predstavlja kršenje dječjih prava i usporava rast, razvoj i zdravlje djece, šteti njihovom potencijalu da uče i dugoročno podriva njihovu dobrobit, te da se posljedice siromaštva osjećaju na individualnom nivou, ali i utiču na budućnost društva, predstavljanje Studije koja istražuje načine na koje se siromaštvo manifestuje među djecom, utičući na njihovo zdravlje, obrazovanje, sigurnost i budućni razvoj ocijenjeno je veoma važnim.

Upoznala ih je da je kao članica Odbora određena za predstavnicu ovog Odbora u Referentnoj grupi za pripremu Programa saradnje između Vlade Crne Gore i UNICEF-a za period 2022-2026. godina.

Poslanica Jelena Božović je naglasila da u daljem radu Odbor planira da nastavi sa sprovođenjem aktivnosti na unapređenju prava djeteta u Crnoj Gori, o čemu svjedoče i utvrđene aktivnosti u Planu za 2021. godinu, među kojima je 13 posvećeno pravima djeteta:

- učešće predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode na Događaju „Dižemo glas za one koje to ne mogu - pravda za žrtve seksualnog nasilja”, koji su organizovali NVO LGBT Forum Progres i LGBTIQ Socijalni centar;

- predstavljanje Studije „Višedimenzionalno siromaštvo djece u Crnoj Gori”;

- Tematska sjednica „Djeca su djeca” povodom obilježavanja Međunarodnog dana Roma;

- Sastanak sa predstavnicima NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa”;

- Izvještaj o primjeni Strategije za ostvarivanje prava djeteta 2019 - 2023. sa Akcionim planom za 2021/2022. godinu;

- Kontrolno saslušanje predstavnika nadležnih institucija zaduženih za realizaciju Preporuka Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, sadržanih u Izvještaju „Djeca i bolesti zavisnosti u Crnoj Gori”;

- Konferencija (multilateralni sastanak) na temu „Značaj sprečavanja dječjih, prisilnih i ugovorenih brakova i diskriminacije pripadnika romske zajednice”;

- Posjeta JU Dnevni centar za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju - Herceg Novi;

- Posjeta Dječjem domu „Mladost” u Bijeloj;

- Kontrolno saslušanje predstavnika nadležnih institucija u cilju praćenja realizacije Zaključka sa Konsultativnog saslušanja, održanog 25. septembra 2019. na temu „Rad dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori” i Preporuka iz Analize intersektorske podrške različitih sistema djeci sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori, koju su pripremile ekspertkinje angažovane od strane UNICEF-a i

- Kontrolno saslušanje predstavnika nadležnih institucija zaduženih za realizaciju preostalih aktivnosti utvrđenih Akcionim planom za sprovođenje Strategije za prevenciju i zaštitu djece od nasilja od 2017-2021. godine i aktivnosti na implementaciji preporuka iz Izvještaja o evaluaciji sistema za praćenje stanja dječjih prava u Crnoj Gori za period 2014-2017. godine.

Podsjetila je, u vezi sa ovom NVO, na nedavnu odluku Odbora da je na njihov predlog u Plan aktivnosti Odbora za 2021. godinu uvršena i aktivnost - Učešće predstavnika Odbora za ljudska prava i slobode na Regionalnoj konferenciji na temu „Decentralizacija usluga socijalne i dječje zaštite”, koju će organizovati NVO „Centar za prava djeteta Crne Gore”, čime je, uz ovu

današnju posjetu, dodatno izražena spremnost za nastavak saradnje i zajedničkog djelovanja u cilju unapređenja stanja u oblasti prava djeteta u Crnoj Gori.

Izvršna direktorica NVO „Centar za prava djeteta Crne Gore“, Rajka Perović je istakla da ova NVO više od 20 godina radi u oblasti promocije i zaštite prava djeteta. Za svo to vrijeme realizovan je veliki broj projekata, kampanja, akcija. Sve aktivnosti dijele u četiri segmenta:

- I segment: istraživanje, analiza, monitoring i izvještavanje prema institucijama sistema i UN Komitetu za prava djeteta u Ženevi;

- II segment: podrazumijeva jačanje dječije participacije i neposredan rad sa djecom (Medjugeneracijski dijalog; Uživajmo svoja prava, poštujući prava drugih; Aktivizam mladih u lokalnoj zajednici; Zasijedanja - dječiji parlament u Skupštini Crne Gore; Pristup djeteta pravdi;...);

- III segment: podrazumijeva servisnu podršku ranjivim grupama (Podrška hraniteljima i djeci iz hraniteljskih porodica, Stanovanje uz podršku za djecu bez roditeljskog staranja, Centar za podršku djeci i porodici, Podrška porodicama u riziku za nesmetan rast i razvoj djeteta, Preveniranje i suzbijanje društveno neprihvatljivog ponašanja kod djece...) i

- IV segment: podrazumijeva kontinuiranu promociju prava djeteta (Promocija hraniteljstva „Svako dijete treba porodicu“, „Govorimo o mogućnostima; Sad razumijem svoja prava; Stop nasilju medju djecom i nad djecom; Zaustavimo onlajn nasilje...“)

Smatra da je cilj obilježavanja Medjunarodnog dana porodice afirmacija porodice i porodičnih vrijednosti, podsticanje jednakosti izmedju oba roditelja u dijelu porodičnih obaveza i brige kada su u pitanju njihova djeca, zaštita porodice kao osnovne jedinice društva i pomoć kroz različite servise kako bi porodice mogle da ispune odgovornost prema djeci i zajednici. Mišljenja je da je ovo ujedno i prilika da se skrene pažnja javnosti na uticaj socijalnih, ekonomskih i demografskih procesa u društvu na porodice, na izazove sa kojima se roditelji susreću u procesu odgajanja djeteta i na potrebe porodica i djece ranjivih grupa.

Ukazala je na veliku važnost porodice koja predstavlja stimulatívno okruženje za nesmetan rast i razvoj djeteta i ima veoma značajnu ulogu u razvoju djeteta u odgovornog čovjeka, a time utiče i na razvoj zajednice u cjelini. Porodica treba da se zasniva na pozitivnim društvenim vrijednostima, gradi kvalitetne odnose unutar i van porodice i razvija osjećaj međusobnog povjerenja. Za razliku od funkcionalnih porodica, disfunkcionalne porodice su izložene brojnim problemima socijalne, emocionalne, moralne i materijalne prirode. Ono što je važno znati, smatra Perović, da nijesu sva djeca u mogućnosti da žive u svojim porodicama, ali da se briga o toj djeci realizuje kroz različite oblike alternativne zaštite. Kao Organizacija su podrška porodicama u riziku i njihovoj djeci kroz licenciranu socijalnu uslugu, a baveći se monitoringom prava djeteta, Perović ističe da su uočili prioritete probleme djece i porodica i u skladu sa tim razvili socijalne usluge. Prepoznali su potrebu i važnost neposrednog rada sa roditeljima djece koja su njihovi korisnici, jer se ispostavilo da jedino na taj način imaju adekvatnu, kvalitetnu podršku djetetu i odgovor na njegove potrebe. U ovoj NVO su uporedo radili na snaženju roditelja unapredjujući njihove vještine, podstičući njihove snage i vrijednosti da sami budu kvalitetna podrška i zaštita svom djetetu. Centar je kroz dosadašnje aktivnosti i usluge pružao različite vidove podrške disfunkcionalnim porodicama, jednoroditeljskim porodicama, hraniteljskim porodicama, socijalno ranjivim porodicama. Perović ističe da su posebnu izloženost riziku i izazovima roditeljstva bilježili u periodu epidemiološke krize izazvane koronavirusom. U tom su periodu, uz podršku različitih donatora, osigurali humanitarnu pomoć i podijelili 700 paketa (hrane, sredstava za higijenu i dezinfekciju, bebi paketa i školskog pribora) za preko 100 porodica, kao i za korisnike Centra, kao i za porodice koje su im se obratile za tu vrstu pomoći.

Ciljna grupa djece u ovom Centru su djeca iz socijalno ugroženih porodica, djeca sa problemima u ponašanju, djeca sa poremećajima pažnje, djeca iz procesa razvoda, disfunkcionalne porodice. Djeca u Centar dolaze kroz razvijen mehanizam upućivanja koji je uspostavljen sa socijalnim partnerima, CSR, nekoliko škola na teritoriji Podgorice, Crvenim krstom i na lični zahtjev porodice-roditelja ili djeteta. Program djelovanja je koncipiran kroz pet cjelina. U ovom trenutku je 193 djece i 120 roditelja koji su korisnici podrške i usluga ove NVO. Finansiraju se iz donatorskih sredstava, prvenstveno od „ Save the children-a“ , a za prethodni mjesec su od Centra za socijalni rad dobili 170 eura kao cijenu usluga koje ova NVO pruža.

Dr Srđan Pavićević je povodom iznesenih konkretnih primjera i teških socijalnih slučajeva kojima NVO Centar pruža pomoć i podršku ocijenio da je sve to potresno, ali da problem nije samo u siromaštvu, disfunkcionalnim porodicama, bolnim pitanjima takve djece, već u kulturološkoj obavezi da se ovo društvo mijenja, ukazujući na potrebu većeg ulaganja države, zato što, pored angažovanja NVO sektora, država je ta koja treba da djeluje suštinski i konkretno.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore mr Siniša Bjeković je naglasio da Crna Gora prethodnih 20 godina nema sistematsku i konzistentnu ekonomsku i socijalnu politiku. Porodica mora biti funkcionalna, harmonična, ekonomski obezbijeđena i socijalno stabilna. A, da li je? Mišljenja je da je problem u zakonskoj regulativi koju treba poboljšati preciznim normama i adekvatnom implementacijom.

Još jednom je ukazano na neophodnost formiranja registra djece do 18 godine kako bi se utvrdio konačan broj djece u Crnoj Gori što bi bila polazna osnova za kreiranje adekvatnih socijalnih i drugih politika u ovoj oblasti.

Predstavnica Ministarstva finansija i socijalnog staranja Jelena Raičević je ocijenila da je velika pomoć ove NVO kao servisa centrima za socijalni rad, a da država treba da im pruži veću podršku da ne bi bili finansirani samo od donacija.

Članica Odbora za ljudska prava i slobode, poslanica Jelena Božović je obećala da će se založiti da se problemi sa kojima se Centar srijeće u svom djelovanju upoznati članove Odbora u cilju njihovog rešavanja.

Predstavnici NVO „Centar za prava djeteta Crne Gore” su izrazili zahvalnost na inicijativu članova Odbora za ljudska prava i slobode za realizaciju ove posjete, uz očekivanje da će se uspostavljena saradnja u predstojećem periodu nastaviti i biti unaprijeđena.

SEKRETAR ODBORA

Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA

Jovan Jole Vučurović